

Collegii Disputatorii Theses Morales Theologicas exhibentis ...

Disputatio II.

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1713]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1003409113>

Band (Druck) Freier Zugang

R. H. - Hand 1913. Reprints, France. 1811/18

Q. D. B. V.
COLLEGII DISPUTATORII
**THESES MORALES
THEOLOGICAS**

exhibentis

DISPUTATIO II.

Qvam,

Consentiente Summè Rev. Fcitate Theologica,

PRÆSIDE

**FRANCISCO ALBERTO
ÆPINO,**

PH. & TH. D. LOG. PROF. DUC. PUBL.

D. FEBRUARII, ANNO MDCCXIII.

ventilationi expositurus est

JOHANNES WÜSTHOFF. Rostoch.

S. S. Theol. & Ph. St.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi
Senatus Typographi.

THESIS I.

Pincipium directivum actionum sanctarum internum est Conscientia antecedens, seu iudicium intellectus practici homini regenito quid in singulari sub certis circumstantiis agendum vel non agendum sit, praescribens, eumque ad ipsum obligans & impellens. Quae à lege per hoc differt, quod lex in universali quid agendum vel omittendum sit dicitat; conscientia autem universalis Legis praeccepta ad actiones singulares applicat, &, consideratis circumstantiis, dijudicat, num actio bona sit & suscipienda, an verò mala & fugienda. Post patrata autem actionem conscientia hominem, prout rectè aut malè fecerit, vel excusat, vel accusat, *Rom. II. 15.* & sic homo & Legem DEI agnoscens, & conscientia pollens existit *ἀναπολόγητος*, *Rom. I. 20.*

THESIS II.

Conscientia, prouti rationes, quibus iudicium intellectus innitur, diversimodè se habent, est vel vera, vel falsa; item vel certa, vel probabilis, vel dubia, quae verò propriè loquendo conscientia non est, sed cum addito tantum alienante dicta, nimirum conscientia *dubia*. Quamquam autem ex rationibus, quibus nititur, conscientia aestimetur; quia tamen haud rarò voluntas in intellectum ita agit, ut iudicium de rebus ferendum ipsi praescribat & extorqueat, cautè procedendum est homini, ne pro certâ rectâque conscientia habeat erroneam, sicque in agendo peccet. Optimè id monet *SCHOMERUS Theol. Moral. Cap. III. §. 22. firmitas conscientiae*, scribens, *pendet non tantum à certitudine intellectus, sed & à constantia voluntatis.* - - - *Hinc etiam fit, ut firmitatis persuasio facile degeneret in pertinaciam, si nempe magis amore voluntatis, quam vera rei evidentia ductus in sententia aliquid detinearis.* Itaque probè seipsum quisque examinare debet, quo animo veritatem amplectatur, & an sine praecipitatione voluntatis rationes ita attentè consideraverit, ut veritatis amorem omni alii studio anteponat.

THESIS III.

Circa quaestiones juris conscientia semper debet esse certa, ut constet homini, se ita agendo non peccare; quamquam circa quaestiones facti eadem semper obtineri non possit, ubi probabiliorem sequi sententiam

tiam licet. Imò & rerum, de quibus deliberatur, non satis periti, in rebus non mandatis, aliorum doctorum & piorum virorum judicia & consilia sequi possunt, posthabita propria ratione probabili, *Prov. XII. 15. Conf. BAIERI Comp. Theol. Moral. Part. III. Cap. III. §. 11. n. (g)* Falsissimè autem Jesuitæ, etiam ad quæstiones juris probabilitatem soli aliorum testimonio nixam referre & in iis sufficere, docere audent, asserentes, licitum esse probabilem sententiam in operando sequi, tametsi ipsi operanti speculative minùs probabilis, & opposita probabilior appareat; quæ est thesis *LAYMANNI Lib. I. Theol. Moral. Tract. I. Cap. IV. §. 2. n. 7. assert. I.* Quid autem per probabilem sententiam intelligat, in antecedentibus n. 6. descriperat, *quæ certitudinem non habens, tamen vel gravi autoritate, vel non modici momenti ratione nititur.* Gravis autem autoritas ipsi dicitur, *quæ est saltem unius viri docti & probi, qui tamen talem doctrinam non inconsideratè, ac temerè; sed post perspecta rationum pondera, quæ in oppositum asferri possunt, amplexus est: quod quidem ab ipso factum fuisse alii plerumque præsumere possunt, præsertim qui indocti sunt.* Quæ doctrina ex rationalibus hominibus irrationalia bruta facit, omneque evertit moralitatis fundamentum, imò contra expressam Scripturam est, *Rom. XIV. 5. 1. Cor. VII. 23.*

THESIS IV.

Ab erroneâ conscientia maximo sibi opere caveat homo necesse est, quia vix ac ne vix quidem sine peccato esse potest. Versatur ea vel circa rem indifferentem, de quâ Lex in neutram partem disponit; vel circa necessariam, quam lex vel præcepit vel prohibuit. Si adest in te indifferente, non quidem peccat, qui secundum eam agit, *Rom XIV. 3. 6.* Sin autem contra eam agit, peccat, *Rom XIV. 14. 15.* Si verò adest in re necessariâ, peccat, & qui secundum eam, & qui contra eam agit. Priori modo, quia vel agit, quod prohibitum, vel omittit, quod præceptum erat. Posteriori modo, quia agit, quod omitti, vel omittit, quod agi suo ex judicio debebat. Qui enim aliter, quam ipse judicaverat, agit, eoque modo ille immunis à peccato dici potest?

THESIS V.

Conscientia dubia non obligat: dum enim nihil dicat, quid agendum omittendumve sit, non potest necessitatem moralem homini imponere ad aliquid agendum vel non agendum. Imò, quamdiù conscientia est dubia, actio suspendenda est, quia aliàs agens maximo se

)3

peccandi

peccandi periculo involvit, quid? quod propositum peccandi præ se ferat. Qui enim dubius hæret, num rectè, an malè sit facturus, & nihilominus agit, illi perinde esse judicatur, si benè egerit, si malè, approbans adeò etiam quod malè sit facturus.

THESIS VI.

Subiectum sanctificandum materialiter consideratum est homo peccator, 1. Cor. VI. 10. n. formaliter autem, quatenus sanctificandus, regeneratus & iustificatus. Minimè verò sanctificatio justificationem antecedit, Rom. II. 30. quos iustificavit, hos glorificavit, scilicet conformando imagini Filii sui, juxta præc. v. 29. Vel si audire placet HULSEMAN-
NUM *Prælect: in Form: Conc: Art. XII. Sect: V. S. 7.* subjectum remotum sanctificationis est homo irregeneratus; adæquatum est homo jam iustificatus. *Et si enim, addit ille, simul sint regeneratio & renovatio, tum in Baptismo, Tit. III. 5. tum in justificatione, Rom. II. 30. ordine tamen & naturâ prior est justificatio quam renovatio siue sanctificatio, quæ est causa proxima bonorum operum siue motuum internorum & externorum: & consequenter subiectum adæquatum sanctificationis est non nisi iustificatus.*

THESIS VII.

Hinc irregeneratorum opera, etiam si ex quodam honestatis externæ amore secundum Legis dictamen fiant, & comparative ad alia aliorum irregeneratorum opera minus mala aut non turpia dici possint; bona tamen intrinsecè & sancta minimè sunt, nec DEO placere queunt. Dum enim ab irregeneratis fiunt, non sunt ex fide, adeoque DEO placere non possunt, Ebr. XI. 6. Tantumque abest ut in sensu Scripturario & Theologico propriè bonorum operum insigniri nomine possint, ut potius peccata dici queant, juxta Rom. XIV. 23. non quidem quoad substantiam suam & per se, quia quondam important conformitatem cum lege & rectâ ratione; sed per accidens & ratione subiecti, à quo proficiuntur, nimirum irregeneriti & increduli. Conf. HENR. MULLERI *Semi-Centur. I. Quæst. Theol. Select. Qu. 10.*

THESIS VIII.

Non quidem ubique in Scripturâ S. synonyma sunt opera legis & bona opera, quin ista his latius pateant, ut omne bonum opus sit etiam opus legis; non contra, ut omne opus legis sit bonum opus, si quidem & Gentiles naturâ faciunt opera legis, Rom. II. 14. quæ verò
juxta

juxta *præc. th.* bona opera non sunt; verumtamen si præcisè regenitorum opera legis & bona opera respiciuntur, inter opera legis & bona opera nullum reale intercedit discrimen. Nam à conformitate cum lege opera dicuntur bona, sicuti ex aduerso mala sunt, quæ legi difformia. Interim ob diversa connotata virtualis quædam illorum agnoscitur differentia, quæ verò realis non est, sed à ratione tantum pendens. Nimirum opera legis dicuntur, quatenus lege præcepta sunt ejusdemque præscripto conformantur; bona autem nuncupantur non solum à convenientiâ cum lege, sed & quatenus Spiritus S. ea in regenitis producit, Deo placent, & illius gloriam pro fine habent.

THESIS IX.

Quamquam Lex perfectam exigat obedientiam tum ratione partium, *Deut. XXVII. 26.* tum ratione graduum, *Matth. XXII. 37.* tum ratione perseverantiæ, *Gal. III. 10.* quamquam etiam Spiritus S. à parte sui auxilio gratiæ tum habitualis, tum actualis motus & actiones sanctas in renatis perfectè operetur; nemo tamen in hac vitâ perfectè sanctificatur, ob conditionem subjecti recipientis, obstante scilicet peccati originalis radice, per omnem hancce vitam etiam in renatis supersistente, *Rom. VII. 14. seqv.* Imperfectionis igitur culpa residet, non in Spiritu S. sanctificante, sed in homine sanctificando. Quemadmodum Scientiam aliquam sufficienter docere quispiam potest, nec tamen Auditores eam sufficienter docentur, non ex vitio docentis, sed discipulorum, quorum vel incapacitas doctrinam non percipit, vel negligentia non attendit.

THESIS X.

Ex quo consequitur, neminem mortalium in hac vitâ ad eam pertingere perfectionem posse, ut de supremo, aut qui supremo proximus sit, sanctificationis gradu, quo gaudens ulteriùs in vitæ sanctimoniâ progredi nequeat, sibi gratulari possit. Multo minùs tantam in hac mortalitate perfectionem quis obtinebit, ut ab omni peccato immunis vivus in cælum tolli queat. Interim ad hoc pervenire homo sanctificatus potest, ut per gratiam Spiritus Sancti peccata contra conscientiam evitet, *Rom. V. 20. 21.* & in luctâ carnis atque spiritus, hic victor evadat, carne suppressâ, *Gal. IV. 24.*

THESIS XI.

Et sic intelligitur, quomodo etiam regenitorum & sanctificatorum bona opera sint peccata mortalia dicenda, ductu Scripturæ S.

Es. LXIV. 6. Rom. III. 10. 12. Videlicet, quamvis bona sint, quatenus eadem Spiritus S. operatur, & ex fide, Christi meritum apprehendente DEoque offerente, fiunt; peccata tamen sunt, ob adhaerentem illis, quæ à reliquiis peccati est, imperfectionem: nam & perfectione debitâ carere peccatum est. Mortalia autem sunt in se & ex merito, licet ex accidente non-mortalia fiant, & actu non inferant mortem spirituales. Adeoque non absolute, sed secundum quid mortalia dicuntur, si scilicet secundum regulam iudicii divini, sine misericordiâ, aestimarentur, ob imperfectionem illis semper, quamdiu mortalis hæc vita durat, adhaerentem.

THESIS XII.

Quando in homine regenito datur tum Spiritus, i. e. novæ vires à Spiritu S. productæ & concessæ, quibus ille ad omnis generis actiones sanctas aptus redditur; tum Caro, i. e. reliquiæ vitiositatis naturalis, exferentes se per aversionem à bono & propensionem ad malum; inde in regenitis oritur lucta carnis & Spiritus, tanquam duarum contrariarum qualitatum, *Rom. VII. 23. Gal. V. 17.* Equidem & in irregenitis nonnunquam datur pugna rationis & affectuum, sed hæc tantum lucta carnis cum carne est, cum luctâ carnis & Spiritus nequiquam confundenda. Differentias utriusque plurimas indicat *SCHMIDIUS Comp. Theol. Moral. Part. II. Cap. II. §. 4. n. (e.)*

THESIS XIII.

Objectum proximum & immediatum, erga quod, ad actiones sanctas exercendas, homo regenitus vi Legis divinæ obligatur, triplex est: DEus, homo ipse, & quivis ejus proximus, *Tit. II. 12.* Ultimum autem ubique &, respectu officiorum hominis erga seipsum & erga proximum, remotum DEus est, quoniam & illa pertinent ad obedientiam DEo debitam. Quartum autem officiorum genus, nimirum erga creaturam inferiorem, ceu aliquibus placet, addere opus non est. Datur quidem obligatio hominis circa creaturas irracionales & inanimatas, non autem erga easdem, quippe quæ illam nec intelligere, nec exigere possunt. Peccare quidem variè possumus creaturarum inferiorum abusu, non autem propriè in creaturas illas peccamus, sed peccata illa vel contra DEum, vel contra hominem ipsum, vel contra proximum fiunt.

THE-

THESIS XIV.

Officia hominis erga DEum ad duo revocari capita possunt: veram DEI agnitionem ac debitum ei cultum. Quamquam enim omnibus hominibus naturaliter insita sit quædam notitia DEI, peculiari tamen ratione renatis etiam secundum Verbum revelatum credendum est, esse DEum, *Ebr. XI. 6.* idque præsertim, quia ex Lumine Naturæ verè quidem ac rectè, *Rom. I. 25. coll. 19. 20.* veruntamen insufficienter DEus agnoscitur, Scriptura autem Sacra eum, quantum ad æternam salutem consequendam sufficit, plenè perfectèque describit. Hinc mandatum DEI de agnoscendo se DEo, *Pf. XLVI. 11.* & non solum Atheismus stultitia dicitur, *Pf. XIV. 1.* sed & hæsitantes in agnitione DEI pueris fluctuantibus comparantur, *Eph. IV. 14.* hæresis autem operibus carnis annumeratur *Gal. V. 19. 20.* qualia patrantes regnum DEI hæreditari non sunt.

THESIS XV.

Ut ut ad comparandam sibi, quantam capacitas cujuslibet statusque conditio permittit, DEI agnitionem homo obligetur; cavendum tamen est, ne quis ultra Scripturam sapere annitatur, ea inquisiturus, quæ DEus nobis noluit revelata. Tradit Scriptura de DEo mysteria, omnem rationis captum superantia, quæ miranda quidem sunt, non rimanda: ubi de τὸ ὄν constat, sed τὸ πῶς ignorare decet, *2. Cor. X. 5.* Idque non modò de iis, quæ ad essentiam & personas divinas spectant dicendum est, sed & de voluntate ac operibus DEI intelligendum, *Rom. XI. 33. 34. Marc. XIII. 32.* Unde & ipse Christus in talia inqvirentium curiositatem redarguit, *Joh. XXI. 21. 22. Act. I. 6. 7.* Peccant igitur, qui propositam de rebus divinis in S. Scripturâ doctrinam ad rationis suæ mensuram exigere conantur, secundum rationem Scripturam interpretandam dicentes. Peccant, qui curiosas ædificationi nulla ratione inservientes quæstiones movent, deque iisdem lites serunt. Peccant, qui citra Scripturam futura divinare nituntur, aut Prophetas se futura prædicentes jactant.

THESIS XVI.

Quandoquidem in Scripturâ sæpius ad ipsam Scripturam, tanquam regulam doctrinæ de omnibus ad salutem æternam creditu necessariis sufficientissimè nos instruente, ablegamur, ut. v. g. *Es. IIX. 20. Luc. XVI. 29. 31. Joh. V. 39. 2 Tim. III. 15. 16. 17.* idcirco in Deum valdè injuriosi sunt & gravissimè

simè peccant, qui Scripturæ S. quasi insufficiens ac inadæqvata credendorum norma sit, vel traditiones non-scriptas, vel novas immediatas revelationes, in rebus fidei, adjunctas volunt: quorum istud Pontificiorum, hoc Enthusiastarum dogma est. Ecquid enim aliter agunt, quam quod DEum aperte mendacii arguunt, qui Scripturam ad æternam salutem reipsâ insufficientem tamen sufficientem dixerit? Ex quo de momento harum controversiarum in Theologiâ Polemica judicari poterit.

THESIS XVII.

Quoniam cultus DEO debitus veram rectamque præsupponit DEI cognitionem, ut coli recte non possit, nisi recte agnitus; sequitur necessariò, in homine regenito requiri explicitam credendorum notitiam, nec sufficere fidem implicitam seu carbonariam, quam Pontificiæ dicunt, quâ quis credit vera esse, quæ Ecclesia credit, etiamsi ignoret, quanam sint ea, quæ credit Ecclesia. Vid: *Joh. XVII. 3. coll. Cap. V. 23. Eph. II. 12.* add. *Joh. V. 39. Ebr. V. 12. 13. 14. VI. 1. 2.* Impia igitur quorundam Pontificiorum vox est: Fidem carbonariam asylum esse tutissimum, in quo plus præsidii inveniatur, quam in omni Scripturarum excercitatione: DEum invincibiliter ignorari posse: posse dari ignorantiam existentie DEI inculpabilem: & quæ ejusmodi. Vid: *STRAUCHII Theol. Moral. p. 98.*

THESIS XVIII.

In iis, quæ ad salutem cognitu credituque necessaria sunt, quivis Christianus, cui tantum doctrinæ acquisitum est, alios instituere potest, ut ædificationem eorum quærat, notitiamque promoveat atque fidem. Imò clarissima ejus habemus & expressa præcepta *Col. III. 16. 1. Thess. V. 11.* Haud tamen inde concludendum Fanaticis est, acsi cuilibet ad docendum se aptum arbitrato publicè docere liceat; quin ipse DEus Ministerium Verbi peculiariter ordinaverit ac discrimen docentes inter atque auditores voluerit observandum. Neque etiam in eo inveniunt Pietistæ, quo privata sua, uti vocant, Collegia Pietatis stabiliant, post habito, si non contempto, ordinario ac publico Ministerio Verbi. Quamvis enim privatim alii alios docere possint pariter ac debeant; juxta tamen publicum à DEO institutum Ministerium est, cui plus deferendum. Fusè juxta ac solidissime istam materiam discussit *SCHOMERUS Dissert. de Collegiatismo tam Orthod. quam Heterod.*

THESIS XIV.

Officia hominis erga DEum ad duo revocari capit
veram DEI agnitionem ac debitum ei cultum. Quamquam eni
bus hominibus naturaliter insita sit quædam notitia DEI,
tamen ratione renatis etiam secundum Verbum revelatum
dum est, esse DEum, *Ebr. XI. 6.* idque præsertim, quia ex
Naturæ verè quidem ac rectè, *Rom. I. 25. coll. 19. 20.* verunt
sufficenter DEus agnoscitur, Scriptura autem Sacra eum, quæ
æternam salutem consequendam sufficit, plenè perfectèque
Hinc mandatum DEI de agnoscendo se DEo, *Pf. XLVI. 11. 8.*
lum Atheismus stultitia dicitur, *Pf. XIV. 1.* sed & hæsitantes
tione DEI pueris fluctuantibus comparantur, *Eph. IV. 14.* hære
operibus carnis annumeratur *Gal. V. 19. 20.* qualia patrant
DEi hæreditari non sunt.

THESIS XV.

Utut ad comparandam sibi, quantam capacitas cujusli
tusque conditio permittit, DEI agnitionem homo obligetur
dum tamen est, ne quis ultra Scripturam sapere annitatur, e
siturus, quæ DEus nobis noluit revelata. Tradit Scriptura
mytheria, omnem rationis captum superantia, quæ miranda
sunt, non rimanda: ubi de τὸ ὅτι constat, sed τὸ πῶς
debet, *2. Cor. X. 5.* Idque non modò de iis, quæ ad essentiam
sonas divinas spectant dicendum est, sed & de voluntate ac
DEi intelligendum, *Rom. XI. 33. 34. Marc. XIII. 32.* Unde
Christus in talia inqvirentium curiositatem redarguit, *Joh. X.*
Act. I. 6. 7. Peccant igitur, qui propositam de rebus divini
Scripturæ doctrinam ad rationis suæ mensuram exigere conat
cundum rationem Scripturam interpretandam dicentes. Pecc
curiosas ædificationi nulla ratione inservientes quæstiones
deque iisdem lites serunt. Peccant, qui citra Scripturam fu
vinare nituntur, aut Prophetas se futura prædicentes jactan

THESIS XVI.

Quandoquidem in Scripturâ æpissimè ad ipsam Scripturam, tan
gulam doctrinæ de omnibus ad salutem æternam creditu necessar
cientissimè nos instruendum, ablegamur, ut. v. g. *Es. IIX. 20. Luc. X.*
Joh. V. 39. 2 Tim III. 15. 16. 17. idcirco in Deum valde injuriosi sunt

